ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Липканя Андрія Юрійовича на тему «Економічна безпека України в умовах деструктивного впливу воєнного стану», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка

1. Актуальність теми дослідження

В умовах сучасних геополітичних зрушень та безпрецедентної ескалації воєнних конфліктів забезпечення економічної безпеки держави набуває екзистенційного значення. З початком російсько-української війни та її переходом у фазу повномасштабного вторгнення, національна економіка України зіткнулася з деструктивним впливом загроз, аналогів яких не знала історія сучасної Європи: руйнуванням промислового потенціалу, логістичною блокадою, демографічною кризою, критичним дефіцитом бюджету та стрімким зростання боргового навантаження.

Традиційні механізми управління економічною безпекою, розраховані на умови мирного часу або циклічних криз, виявилися недостатньо ефективними перед обличчям тотальної війни. Виникає об'єктивна потреба у розробці нових економетричних моделей, здатних оцінити нелінійний вплив мілітаризації на економічне зростання, у формуванні адаптивних стратегій, що дозволять не лише акумулювати ресурси для перемоги, але й створити фундамент для повоєнного відновлення, а також в удосконаленні методики інтегрального оцінювання економічної безпеки.

Незважаючи на значну кількість робіт із цієї теми, проблема забезпечення економічної безпеки України в умовах деструктивного впливу наслідків воєнного стану потребує подальших наукових розвідок.

Враховуючи вищевикладене, дисертаційна робота Липканя А. Ю. є надзвичайно актуальною, своєчасною та має важливе оборонно-економічне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Державного податкового університету. Окремі положення та результати дослідження використані у межах науково-дослідних тем:

- «Секторальні імперативи розвитку та стійкості бізнесу під час воєнних дій і післявоєнний період» (державний реєстраційний номер 0124U004757), де здобувачем проведено статистичну оцінку макроекономічних загроз

економічній безпеці України в умовах війни та розроблено мультиваріативний підхід до моделювання їхнього впливу;

- «Державні запозичення в системі публічних фінансів» (державний реєстраційний номер 01210109588), у межах якої здобувачем досліджено макрофінансування як специфічну форму міжнародної фінансової допомоги в контексті зміцнення фінансової складової економічної безпеки.

Результати дослідження також упроваджено в навчальний процес Державного податкового університету під час підготовки методичного забезпечення та проведення занять із навчальної дисципліни «Національна безпека України». Крім того, науково-методичні підходи автора враховано Міністерством фінансів України для вдосконалення методології управління фіскальними ризиками в умовах воєнного стану (довідка № 24030-17/Л-567/700 від 20.04.2026 р.).

3. Особистий внесок дисертанта

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею. Всі сформульовані наукові положення, економетричні моделі, розрахунки інтегральних індексів, сценарні прогнози, висновки та рекомендації, винесені на захист, отримані автором особисто і є результатом його власних досліджень. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, особистий внесок здобувача конкретизовано у списку публікацій.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Достовірність результатів та обґрунтованість висновків, які виносяться на захист, забезпечуються використанням синтезу сучасних наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених з питань макроекономічного аналізу, теорії національної безпеки та резистентності фінансово-економічних систем. Достовірність досліджень та отриманих результатів обумовлюється належною інформаційною базою: законодавчі та нормативно-правові акти України з питань національної безпеки, оборони, бюджетної та монетарної політики, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національного банку України, звітні дані та аналітичні доповіді Світового банку, Міжнародного валютного фонду, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених, а також результати власних емпіричних розрахунків і спостережень автора.

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення та нові наукові результати, що характеризуються як науково значущі з огляду на потреби теорії та практики за спеціальністю

051 Економіка.

Цінність дисертаційної роботи полягає в оновленні концептуальних та теоретико-методичних підходів до забезпечення економічної безпеки держави в умовах екстремальних макроекономічних шоків, які, на відміну від існуючих статичних підходів мирного часу, базуються на концепції динамічної резистентності (resilience), адаптивності та збереження інституційної цілісності національного господарства під деструктивним впливом воєнного стану. Це сприяло визначенню ключових напрямів оптимізації фіскально-монетарної політики та обґрунтуванню сценарних прогнозів повоєнного відновлення;

- розроблено удосконалений методичний підхід до інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України, що базується на декомпозиції системи на три функціональні субіндекси (безпеки людини, фіскально-монетарної, структурно-інституційної безпеки) та використанні авторського підходу до визначення вагових коефіцієнтів 15 індикаторів на основі щільності їхнього кореляційного зв'язку з динамікою реального ВВП, що дозволило усунути суб'єктивізм експертних оцінок та адаптувати систему моніторингу до умов воєнної турбулентності;

- запропоновано інноваційний підхід до моделювання макроекономічних загроз, що ґрунтується на побудові багатофакторної економетричної регресії з урахуванням структурного розриву воєнного часу через введення фіктивної змінної (Dummy-змінної) та очищенням від мультиколінеарності факторів, що забезпечило можливість кількісно оцінити «чистий» деструктивний внесок бюджетного дефіциту, інфляції та боргового навантаження у падіння обсягів національного виробництва;

- отримали подальший розвиток теоретичні засади функціонування системи економічної безпеки держави в кризових умовах шляхом емпіричного обґрунтування та доведення дії ефекту «перевернутої U-подібної кривої» впливу вимушеної мілітаризації на економіку. Виявлено критичну точку біфуркації, за якою вимушене надмірне зростання військових витрат запускає механізм «воєнної пастки» й починає дестимулювати економічне зростання через ефект витіснення цивільних інвестицій;

- проведено систематизацію та розширення класифікації загроз економічній безпеці, яку доповнено специфічними нелінійними чинниками воєнного стану (прямими фізичними руйнуваннями промислових активів, логістичною та портовою блокадою, критичним демографічним відтоком працездатного населення та хронічним фіскальним розривом), що дозволяє здійснювати комплексний кумулятивний аналіз ризиків;

- науково обґрунтовано стратегічні імперативи мінімізації

макроекономічних загроз та забезпечення стійкості фінансової системи на основі розробки триваріантного сценарного прогнозу розвитку макросередовища України до 2030 року (песимістичного, базового та оптимістичного) за алгоритмом ETS, залежно від тривалості безпекових ризиків та інтенсивності міжнародної фінансової допомоги;

- розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері зміцнення економічної безпеки, зокрема шляхом переходу до неінфляційних джерел фінансування дефіциту бюджету, інституційного стимулювання детінізації економіки через податкові інструменти, реструктуризації зовнішнього боргу та випереджального розвитку вітчизняного військово-промислового комплексу як драйвера економічного відновлення.

5. Наукове та практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій, які спрямовані на удосконалення науково-методичних підходів і практичних інструментів щодо мінімізації макроекономічних загроз та зміцнення системи економічної безпеки України в умовах деструктивного впливу воєнного стану та у період повоєнного відновлення національного господарства.

Окремі результати дослідження знайшли своє відображення у діяльності Міністерства фінансів України (довідка № 24030-17/Л-567/700 від 20.04.2026 р.) при вдосконаленні методології комплексного макроекономічного аналізу, ідентифікації та моніторингу фіскальних ризиків, а також під час калібрування інструментів державної бюджетної політики в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Практична спрямованість отриманих теоретичних, методичних та прикладних розробок підтверджується їх безпосереднім впровадженням у навчальний процес Державного податкового університету при підготовці та оновленні робочих програм, лекційних курсів, методичного забезпечення та практичних кейсів з навчальної дисципліни «Національна безпека України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 051 «Економіка».

6. Повнота опублікованих результатів дисертації

Упродовж 2023–2025 років основні наукові положення, практичні рекомендації, висновки, пропозиції автора за результатами дослідження, які засвідчують науковість та апробацію і відображаються в наукових працях і додаткових матеріалах опублікованих у **17** наукових працях обсягом **8,91** д. а. (з яких **6,75** д. а. належить особисто автору). Серед опублікованих праць:

1 стаття у науковому виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus (категорія «А»), **3** статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), **1** розділ у колективній монографії та **12** тез доповідей, опублікованих у збірниках за результатами роботи міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Martynenko V., Lypkan A. Systematization of approaches to state economic security using bibliometric methods. *Technology Audit and Production Reserves*. 2025. Vol. 6. No. 4(86). P. 62–73. DOI: https://doi.org/10.15587/2706-5448.2025.347673 *(категорія А, Scopus)* ***2,06 д. а., авторський внесок – 1,56 д. а.***
2. Липкань А. Ю. Загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. Вип. 3(92). С. 45–59. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-3-7 (*категорія Б*) ***1,22 д. а.***
3. Липкань А. Ю. Статистична оцінка макроекономічних загроз економічній безпеці України в умовах російсько-української війни. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2024. № 1. С. 42–47. DOI: https://doi.org/10.32782/2617-5940.1.2024.6 (*категорія Б*) ***0,70 д. а.***
4. Липкань А. Ю. Моделювання макроекономічних загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану: мультиваріативний підхід. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. № 4. С. 108–117. DOI: https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.4.14 (*категорія Б*) ***0,87 д. а.***

Розділ у науковій колективній монографії

5. Мартиненко В. В., Липкань А. Ю. Макрофінансування як форма міжнародної фінансової допомоги в контексті забезпечення фінансової безпеки. *Фінансова безпека України у світлі формування боргових механізмів* : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, професора С. В. Онишко та заг. кер. д-ра екон. наук, професора Н. М. Давиденко. Ірпінь : Державний податковий університет України, 2025. С. 40–85. DOI: https://doi.org/10.33244/978-966-337-781-0-40-85 ***2,25 д. а., авторський внесок – 0,75 д. а.***

Матеріали конференцій, які засвідчують

апробацію матеріалів дисертації

Основні теоретичні та методичні результати дисертаційного дослідження оприлюднено автором на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Серед них:

6. Липкань А. Ю. Безпекові аспекти державного фінансування національної економіки України в умовах російсько-української війни. *Дослідження фінансових інституцій та інструментів розвитку держави, територій та суб'єктів господарювання: теоретичні, методологічні та практичні аспекти* : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції 03 листопада 2023 року м. Одеса ; ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса : Бондаренко М.О., 2023. С. 47–50. ***0,18 д. а.***
7. Липкань А. Ю. Державна підтримка підприємницького і банківського сектору в умовах воєнного стану. *Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля* [Електронне видання] : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 22 травня 2023 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 179–182. ***0,14 д. а.***
8. Липкань А. Ю. Макроекономічні загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції* [Електронне видання] : збірник XIV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 8 грудня 2023 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 422–424. ***0,12 д. а.***
9. Липкань А. Ю. Проблеми зміцнення безпеки сталого розвитку регіонів України [Електронне видання] : *Сталий розвиток міст та регіонів України в рамках Європейської інтеграції* : збірник Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 12 грудня 2023 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 323–325. ***0,13 д. а.***
10. Lypkan A. Applied aspects of business digital security. *Digital Transformations of Ukraine 2023: Realities and Challenges* : Conference abstracts of 22nd All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference for Student. Irpin : State Tax University, 2023. P. 110–113. ***0,15 д. а.***
11. Липкань А. Ю., Мартиненко В. В. Фінансові загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану [Електронне видання]. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах* : збірник Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Ірпінь, 22 лютого 2024 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. С. 154–156. ***0,10 д. а.***

12. Липкань А. Ю. Економічний розвиток України в умовах російсько-української війни : *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови* [Електронне видання] :збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 31 травня 2024 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. С. 179–181. ***0,14 д. а.***
13. Липкань А. Ю. Ретроспективний аналіз стану макроекономічної безпеки України. *Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції* [Електронне видання] : збірник XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 22 листопада 2024 року). Частина 1. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. С. 422–425. ***0,17 д. а.***
14. Мартиненко В. В., Липкань А. Ю. Економічна безпека в умовах сталого розвитку: інклюзивні підходи та європейський досвід. *Актуальні питання фінансової інклюзії в умовах цифровізації соціально-економічних систем: європейський вектор, виклики та перспективи* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 17-18 лютого 2025 р.). Запоріжжя : ТДАТУ, 2025. С. 39–43. ***0,20 д. а., авторський внесок – 0,10 д. а.***
15. Мартиненко В. В., Липкань А. Ю. Роль економічної безпеки України у формуванні сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах* : збірник II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Ірпінь, 26 лютого 2025 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. С. 55–57. ***0,14 д. а., авторський внесок – 0,08 д. а.***
16. Липкань А. Ю. Економічна стійкість України в умовах воєнного стану: аналіз макроекономічних загроз та шляхи відновлення. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови* [Електронне видання] : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 30 травня 2025 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. С. 426–428. ***0,18 д. а.***
17. Липкань А. Ю. Зміцнення економічної безпеки держави через розвиток фінансової інфраструктури у повоєнний період. *Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами* [Електронний ресурс] : зб. матеріалів IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 17 листоп. 2025 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана [та ін.] ; оргком. : Стеценко Б. С. та ін. Електрон. текст. дані. Київ : КНЕУ, 2025. С. 400–403. ***0,16 д. а.***

7. Характеристика особистості здобувача.

Липкань Андрій Юрійович народився в м. Хмільник, Вінницької обл.

Освіта: 2000-2005 р. - Державний вищий навчальний заклад «Тернопільська академія народного господарства», спеціальність - «фінанси» – другий рівень вищої освіти (магістр з відзнакою).

У 2022 році вступив до аспірантури Державного податкового університету за спеціальністю 051 «Економіка». У тому ж році Вченою радою Державного податкового університету науковим керівником аспіранта Липканя А.Ю. було призначено професора, д.е.н., Мартиненко Валентину Віталіївну і затверджено тему дисертаційного дослідження «Економічна безпека України в умовах деструктивного впливу воєнного стану». Під час навчання в аспірантурі Липкань А.Ю. в повному обсязі виконав освітню складову, склав всі передбачені освітньо-науковою програмою екзамени, заліки, пройшов практичну педагогічну підготовку.

Трудова діяльність: Досвід роботи

з липня 2005 по січень 2008 рр. - Економіст в Приватбанк, супермаркети Фуршет

з лютого 2008 по листопад 2010 рр. - Бухгалтер ревізор в Бейкер Тіллі Україна.

з грудня 2010 по вересень 2017 рр. - Фінансовий контролер в АДМ Трейдінг Україна.

з лютого 2018 по серпень 2021 рр. - Провідний аналітик в Шнейдер Електрік Україна.

з серпня 2021 по грудень 2021 рр. - Старший аналітик з фінансового контролінгу, Доктор Редіс Україна.

з січня 2022 по грудень 2022 рр. - Старший аналітик з фінансового контролінгу, Філіп Морріс Україна.

з лютого 2023 по червень 2024 рр. - Менеджер з контролінгу та фінансової звітності, ДТЕК.

з 24.07.2024 - теперішній час – консультант з питань фінансів та управління (ФОП) для логістичних компаній США.

8. Оцінка мови та стилю дисертації

Наукова праця Липканя А. Ю. є дисертаційним дослідженням, виконаним українською мовою згідно з усіма вимогами академічного та наукового стилю. Зміст роботи викладено логічно, послідовно та аргументовано, а складні макроекономічні процеси й результати економетричного моделювання наочно представлені за допомогою численних

рисунків і таблиць, що суттєво полегшує сприйняття та верифікацію аналітичної інформації. Дисертація має класичну чітку структуру, включаючи вступ, три взаємопов'язані розділи, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Загальні та проміжні висновки до розділів є глибокими, містять чітке формулювання отриманих наукових результатів, їх обґрунтування та практичне значення для зміцнення системи економічної безпеки держави в умовах воєнного стану. Список використаних джерел є репрезентативним і оформлений відповідно до національних стандартів та вимог ДСТУ.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Липканя Андрія Юрійовича на тему «Економічна безпека України в умовах деструктивного впливу воєнного стану» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо мінімізації макроекономічних загроз та зміцнення системи економічної безпеки держави.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтованими та аргументованими і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У 17 публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. З них 4 наукові статті у фахових виданнях повністю відповідають пп. 8–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові задачі вирішені повністю. Результати дослідження, висновки та рекомендації мають вагому наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Наукові публікації здобувача достатньо повно розкривають зміст проведеного дослідження, а їх обсяг та кількість повністю відповідають вимогам МОН України

За актуальністю, науковим рівнем, практичною цінністю отриманих результатів дисертаційна робота Липканя А. Ю. на тему «Економічна безпека України в умовах деструктивного впливу воєнного стану» повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації від 12.01.2017 р. № 40 та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присуд ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження

ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44. З урахуванням змісту дисертації, а також, зважаючи на професійні та наукові якості здобувача Липканя Андрія Юрійовича, дисертаційна робота рекомендується для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 Економіка.

***Головуючий на засіданні*:**
Кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування Факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового університету **МАРЧЕНКО О. І.**

Державний податковий університет
Підпис Марченко
Олеся засвідчую:
Учений секретар
«16» 06 2026 р.